

Smacznego!

¡Buen provecho!

Lección 17, Tema: ¡Buen provecho!

Lekcja 17, Temat: Smacznego!

¡Hola de nuevo! - Witaj ponownie!

Na dzisiejszej lekcji omówimy bardzo smaczny temat, a mianowicie "la comida" - "jedzenie". Nauczę Cię nazw wielu produktów żywnościowych oraz zwrotów potrzebnych w restauracji i w sklepie z żywnością, poznasz również niektóre z typowych dań hiszpańskich.

A zatem "Manos a la obra", czyli "Do dzieła".

Manos a la obra.

Do dzieła.

"Manos a la obra" to powiedzenie hiszpańskie, które na język polski można przetłumaczyć jako "Do dzieła", a dosłownie "Ręce do dzieła".

"la mano" po hiszpańsku to "ręka, dłoń"

Na początku przypomnijmy sobie nazwy podstawowych posiłków spożywanych w ciągu dnia. Hiszpanie jedzą dużo i często, dlatego tych posiłków jest więcej od tych spożywanych w Polsce.

Pierwszym posiłkiem dnia jest "el desayuno" - "śniadanie" ("desayunar" - "jeść śniadanie"). Hiszpanie jedzą śniadanie wcześnie rano, po wstaniu z łóżka. Jest to niewielki posiłek, gdyż w okolicach godziny 12 spożywają:

"el almuerzo" - "drugie śniadanie".

Generalnie to słowo wprowadza trochę zamieszania, gdyż jest to najczęściej posiłek spożywany

pomiędzy śniadaniem a obiadem, godziny w zależności od regionu i kraju są dowolne, między 10:30 a 13, natomiast w Ameryce Łacińskiej to słowo oznacza "obiad" ("almorzar" - "jeść drugie śniadanie / jeść obiad" to czasownik nieregularny, w czasie odmiany "o" zamienia się na "ue") i generalnie jest to posiłek spożywany pomiędzy 11 a 15, w zależności od kraju i regionu.

Nie wszyscy Hiszpanie jedzą drugie śniadanie, niektórzy piją tylko kawę:

"pić kawę" - "tomar un café"

Algunos españoles no almuerzan, toman sólo un café.

Niektórzy Hiszpanie nie spożywają drugiego śniadania, piją tylko kawę.

Następnym posiłkiem jest "obiad" - "la comida", spożywany w okolicach godziny 14. Słowo to oznacza również "jedzenie", a czasownik "comer" oznacza "jeść" lub "jeść obiad".

Kolejnym, często spotykanym u Hiszpanów posiłkiem jest "la merienda", czyli "podwieczorek", spożywany późnym popołudniem.

"jeść podwieczorek" to "merendar" (również nieregularny czasownik, w odmianie drugie "e" przechodzi w "ie")

I wreszcie w okolicach godziny 21 obfita "kolacja" - "la cena".

"cenar" - "jeść kolację"

Pogrupujmy teraz produkty żywniowe

"productos alimenticios" - "produkty żywniowe"

na:

"las bebidas" - "napoje" (od czasownika "beber", który już znasz)

las bebidas

napoje

"bebidas calientes" - "ciepłe napoje"

bebidas calientes

ciepłe napoje

Do ciepłych napojów zaliczamy np.:

"un té" - "herbata",

un té

herbata

"un café solo" - "kawa czarna", dosłownie "sama", bez dodatków,

un café solo

kawa czarna

"un café con leche" - "kawa na mleku", tę kawę robi się zalewając ją tylko mlekiem,

un café con leche

kawa z mlekiem

"un cortado" - to właśnie nasza polska "biała kawa", czyli zalana wodą i zabelana mlekiem

un cortado

biała kawa

"bebidas frías" - "zimne napoje"

bebidas frías

zimne napoje

"frío" to po hiszpańsku "zimny", a "caliente" - "ciepły"

por ejemplo:

"el agua mineral con gas" - "woda mineralna gazowana"

el agua mineral con gas

woda mineralna gazowana

"el agua mineral sin gas" - "woda mineralna niegazowana"

el agua mineral sin gas

woda mineralna niegazowana

"el zumo" - "sok"

el zumo

sok

por ejemplo:

"el zumo de naranja" - "sok pomarańczowy",

el zumo de naranja

sok pomarańczowy

"el zumo de manzana" - "sok jabłkowy",

el zumo de manzana

sok jabłkowy

"el zumo de plátano" - "sok bananowy",

el zumo de plátano

sok bananowy

"el zumo de melocotón" - "sok brzoskwiński"

el zumo de melocotón

sok brzoskwiński

"el zumo de piña" - "sok ananasowy"

el zumo de piña

sok ananasowy

Inne napoje to na przykład:

"la cerveza" - "piwo"

la cerveza

piwo

W Hiszpanii zamawiając piwo lane, nie używamy słów "małe" czy "duże", tylko:

"una caña, por favor" - co będzie odpowiednikiem "małe, proszę"

una caña, por favor

małe, proszę

"una jarra, por favor" - "duże, proszę"

una jarra, por favor

duże, proszę

No i oczywiście nie można zapomnieć o podstawowym hiszpańskim napoju, którym jest: "el vino", czyli naturalnie "wino", i o dwóch podstawowych jego rodzajach, mianowicie:

"vino tinto" - to nazwa określająca "czerwone wino", choć "tinto" nie oznacza "czerwone", tylko raczej "farbowane"

vino tinto

czerwone wino

i "vino blanco" czyli naturalnie "białe wino"

vino blanco

białe wino

Wino zamawiamy na kieliszki, np.:

una copa de vino tinto, por favor

kieliszek czerwonego, proszę

Bądź na butelki:

una botella de vino blanco, por favor

butelkę białego, proszę

Aczkolwiek Hiszpanie na tyle znają się na winie, że zazwyczaj zamawiając podają od razu nazwę

wina.

Wino w sklepach sprzedawane jest też w kartonach, podobnie jak typowy hiszpański produkt "la sangría" - rodzaj słodkiego, owocowego wina, serwowanego z lodem i kawałkami owoców.

W kartonach podobnie jak u nas sprzedawane jest też "mleko" - "la leche":

un cartón de leche

karton mleka

Typowym hiszpańskim produktem jest też "wino musujące" - "el cava":

el cava

wino musujące

Kolejną grupą produktów mogą być np: "los lácteos", czyli "nabiał":

los lácteos

nabiał

por ejemplo:

"el queso" - "ser"

"el requesón" - "twaróg"

"el yogur" - "jogurt"

"la mantequilla" - "masło"

"los huevos" - "jajka"

el queso, el requesón, el yogur, la mantequilla, los huevos

ser, twaróg, jogurt, masło, jajka

Kolejną grupą mogą być "las frutas":

las frutas

owoce

por ejemplo:

"la manzana" - "jabłko"

"la naranja" - "pomarańcza"

"el plátano" - "banan"

"la fresa" - "truskawka"

"el melocotón" - "brzoskwinia"

"la piña" - "ananas"

oraz typowy hiszpański owoc:

"la aceituna" - "oliwka"

la manzana, la naranja, el plátano, la fresa, el melocotón, la piña, la aceituna

jabłko, pomarańcza, banan, truskawka, brzoskwinia, ananas, oliwka

"las verduras" - "warzywa"

las verduras

warzywa

por ejemplo:

"la patata" - "ziemniak"

"el tomate" - "pomidor"

"la zanahoria" - "marchewka"

"el pepino" - "ogórek"

"la cebolla" - "cebula"

"la lechuga" - "sałata"

"la coliflor" - "kalafior"

la patata, el tomate, la zanahoria, el pepino, la cebolla, la lechuga, la coliflor

ziemniak, pomidor, marchew, ogórek, cebula, sałata, kalafior

A teraz nauczysz się nazw produktów mięsnych:

"los embutidos" to po hiszpańsku "wędliny"

los embutidos

wędliny

Do nich zaliczymy na przykład:

"el jamón" - "szynka" i wspomnę tu od razu o typowej hiszpańskiej szynce "jamón serrano", którą przygotowuje się w całkiem inny sposób niż znaną Ci polską szynkę.

el jamón/el jamón serrano

szynka

Tak samo jest z "el chorizo" - "kiełbasa", która również jest inna, niż znana Ci "polska kiełbasa",

el chorizo

kiełbasa

"la salchicha" - to odpowiednik polskiej "parówki",

la salchicha

parówka

"la carne" - "mięso"

la carne

mięso

Rodzaje mięs:

"el pollo" - "kurczak"

"la carne de vaca" - "wołowina"

"la carne de cerdo" - "wieprzowina"

"la carne de cordero" - "jagnięcina"

el pollo, la carne de vaca, la carne de cerdo, la carne de cordero

kurczak, wołowina, wieprzowina, jagnięcina

"el pescado" - "ryba", ale taka do jedzenia, gdyż żywa, pływająca to "el pez"

el pescado

ryba

No i na koniec, niepogrupowane produkty, a równie ważne, np:

"el pan" - "chleb"

el pan

chleb

Chleb sprzedawany jest na "bochenki", a "bochenek chleba" po hiszpańsku to "una barra de pan"

una barra de pan

bochenek chleba

"la sal" - "sól"

la sal

sól

"la pimienta" - "pieprz"

la pimienta

pieprz

"el azúcar" - "cukier"

el azúcar

cukier

Przejdźmy teraz do "sklepu z żywnością".

"En la tienda de alimentación" - "W sklepie z żywnością"

En la tienda de alimentación.

W sklepie z żywnością.

Spójrz na poniższy dialog i na użyte w nim wyrażenia:

"¿Qué le pongo?" - "Co podać?"

¿Qué le pongo?

Co podać?

Przykładowo klientka chce kupić "tuzin jajek" (tuzin to 12 sztuk) - "una docena de huevos".

Una docena de huevos, por favor.

Tuzin jajek, proszę.

"¿Qué más?" - "Co jeszcze?", tłumacząc dosłownie "Co więcej?"

¿Qué más?

Co jeszcze?

Na przykład:

"Una lata de atún" - "Puszka tuńczyka"

"Un paquete de azúcar" - "Paczka cukru" (w Hiszpanii cukier kupuje się na paczki, a nie na kilogramy)

Una lata de atún y un paquete de azúcar.

Puszka tuńczyka i paczka cukru.

"¿Algo más?" - "Coś jeszcze?"

¿Algo más?

Coś jeszcze?

Wyobraź sobie, że Ty, klient/ka, chcesz kupić jeszcze np. kilogram bananów, ale najpierw musisz się dowiedzieć o ich cenę. Możesz użyć do tego następujących pytań:

"¿Cuánto cuesta un kilo de plátanos?" - "Ile kosztuje kilogram bananów?"

¿Cuánto cuesta un kilo de plátanos?

Ile kosztuje kilogram bananów?

Czasownik "costar" oznacza "kosztować" i jest nieregularny, w trakcie odmiany "o" zmienia się w "ue".

"¿Cuánto vale un kilo de plátanos?" - "Ile kosztuje kilogram bananów?"

¿Cuánto vale un kilo de plátanos?

Ile kosztuje kilogram bananów?

Czasownik "valer" oznacza dosłownie "mieć wartość / być warte", a pierwsza osoba tego

czasownika jest nieregularna: "yo/valgo".

I jeszcze jedno możliwe pytanie o cenę produktu:

"¿A cómo está un kilo de plátanos?" - "Po ile jest kilogram bananów?"

¿A cómo está un kilo de plátanos?

Po ile jest kilo bananów?

Odpowiedź na te pytania mogłaby być następująca:

"Un kilo de plátanos está a 2 euros con 50 centimos" - "Kilo bananów jest po 2 euro, 50 centów"

albo po prostu "A 2 euros con 50 centimos", czyli "Po 2 euro 50 centów". Ważne, abyś nie zapomniał o przyimku "a", który, ponieważ pojawia się w pytaniu "¿a cómo está?" - "po ile jest?", to musi pojawić się i w odpowiedzi "a 2 euros" - "po 2 euro".

A dos euros con cincuenta céntimos.

Po dwa euro pięćdziesiąt centów.

"Pues, póngame un kilo y medio" - "Zatem, proszę mi podać półtora kilo".

Pues, póngame un kilo y medio.

Zatem, proszę podać mi półtora kilo.

Zwrot "póngame" jest formą trybu rozkazującego dla trzeciej osoby, w tym wypadku "usted", od czasownika "poner", który jak z pewnością pamiętasz oznacza "kłaść", połączoną z zaimkiem dopełnienia dalszego "me" - "mnie",

"pues" to zwrot znaczący tyle co "więc, zatem".

"¿Algo más?" - "Coś jeszcze?"

"No, nada más" - "Nie, nic więcej".

No, nada más.

Nie, nic więcej.

"¿Cuánto es todo?" - "Ile za wszystko?"

¿Cuánto es todo?

Ile za wszystko?

Mam nadzieję, że powyższe wyrażenia przydadzą Ci się, kiedy będziesz robił zakupy w Hiszpanii.

A ponieważ z całą pewnością nie oprzesz się wspaniałej kuchni hiszpańskiej i wybierzesz do restauracji, zatem teraz nauczę Cię wyrażen przydatnych właśnie przy zamawianiu potraw. Poznasz też typowe dania hiszpańskie warte polecenia.

"En el restaurante" - "W restauracji"

W Hiszpanii jest bardzo dużo tak zwanych "bares de tapas", czyli barów, w których można, oprócz napicia się czegoś, zjeść "tapas", czyli "przekąski", małe porcje jedzenia przeróżnego rodzaju. W barach tych możesz spróbować typowych potraw jak np. "la tortilla", "la paella" lub małych kanapeczek z różnymi dodatkami. Jeśli natomiast chcesz zjeść obiad z prawdziwego zdarzenia to musisz udać się do restauracji.

Czasem pierwszą rzeczą, którą musisz zrobić, jest zarezerwowanie stolika. Wtedy wystarczy powiedzieć:

Quisiera reservar una mesa para dos personas.

Chciałbym/abym zarezerwować stolik dla dwóch osób.

"quisiera" to forma grzecznościowa pochodząca od czasownika "querer"

Powyższe zdanie stosujemy oczywiście, kiedy chcemy zarezerwować stolik telefonicznie. W lokalu wystarczy powiedzieć (jeśli kelner lub kelnerka się nami nie zainteresuje):

Una mesa para dos, por favor.

Stolik dla dwojga, proszę.

Jeśli kelnerka nie przyniesie nam karty, to wystarczy o nią poprosić:

¿Me puede traer el menú, por favor?

Może mi pan/pani przynieść kartę?

Gdy nie jesteś pewny co do wyboru potrawy, możesz powiedzieć:

¿Me puede recomendar algo?

Może mi pan/pani coś polecić?

lub

¿Qué me recomienda?

Co mi pan/pani poleca?

Czasownik "recomendar" - "polecać" jest czasownikiem nieregularnym, w czasie odmiany "e" przechodzi w "ie".

"De primero" - "na pierwsze", na pierwsze danie zazwyczaj można zjeść jakąś zupę, "zupa" po hiszpańsku to "la sopa".

Może to na przykład być "sopa de pescado" - "zupa rybna", "sopa de mariscos" - "zupa z owoców morza", "sopa de verduras" - "zupa warzywna", "sopa de champiñones" - "zupa pieczarkowa".

sopa de pescado, sopa de mariscos, sopa de verduras, sopa de champiñones

zupa rybna, zupa z owoców morza, zupa warzywna, zupa pieczarkowa

"De primero" można też zjeść "una ensalada" - "sałatkę". Typową hiszpańską sałatką jest "ensalada mixta", w której skład wchodzi znane ci już produkty "la lechuga", "la cebolla", "las aceitunas", "el pepino", "el atún" oraz "el aceite de oliva" - "olej z oliwek" i "el vinagre" - "ocet".

Sałatce, jak i innym hiszpańskim daniom, zawsze towarzyszy "el pan".

W lecie polecam również hiszpański "el gazpacho" - coś w rodzaju pomidorowego chłodnika. A oto definicja "el gazpacho":

"Es una sopa fría que se hace con tomates, pimiento, cebolla, pan, ajo, aceite, vinagre y agua" - "To zimna zupa, którą robi się z pomidorów, papryki, cebuli, chleba, oliwy, octu i wody".

Es una sopa fría que se hace con tomates, pimiento, cebolla, pan, ajo, aceite, vinagre y agua.

To zimna zupa, którą robi się z pomidorów, papryki, cebuli, chleba, oliwy, octu i wody.

"de segundo" - "na drugie" można zamówić na przykład hiszpańską "paella"

"La paella es un plato hecho de arroz, carnes, mariscos como calamares, gambas o mejillones,

cebollas, ajos, tomates y guisantes" - "Paella to potrawa zrobiona z ryżu, mięs, owoców morza takich jak kalmary, krewetki czy małże, cebuli, czosnku, pomidorów i groszku".

La paella es un plato hecho de arroz, carnes, mariscos como calamares, gambas o mejillones, cebollas, ajos, tomates y guisantes.

Paella to potrawa zrobiona z ryżu, mięs, owoców morza takich jak kalmary, krewetki czy małże, cebuli, czosnku, pomidorów i groszku.

"hecho" to forma pochodząca od czasownika "hacer" oznaczająca "zrobiony", która odmienia się przez rodzaj i liczbę tak jak przymiotnik, np. "hecha" oznaczać będzie "zrobiona"

"zrobiony z..." - powiemy "hecho de..."

"La paella lleva también aceite de oliva, sal, pimienta y azafrán" - "Paella zawiera również olej z oliwek, sól, pieprz i szafran".

La paella lleva también aceite de oliva, sal, pimienta y azafrán.

Paella zawiera również olej z oliwek, sól, pieprz i szafran.

Kolejnym daniem typowo hiszpańskim, które spożywa się w całej Hiszpanii na zimno bądź na ciepło, jest "tortilla española", która jest zupełnie czymś innym niż "tortilla meksykańska".

"La tortilla lleva patatas, huevos, cebollas, sal, pimienta y aceite de oliva" - "Tortilla zawiera ziemniaki, jajka, cebulę, sól, pieprz i olej z oliwek".

La tortilla lleva patatas, huevos, cebollas, sal, pimienta y aceite de oliva.

Tortilla zawiera ziemniaki, jajka, cebulę, sól, pieprz i olej z oliwek.

Na drugie danie można też zjeść np. "pieczonego kurczaka z frytkami" - "pollo asado con patatas fritas", "trucha" - "pstrąga" lub "chuleta de cerdo" - "kotlet".

pollo asado con patatas fritas, trucha, chuleta de cerdo

kurczak pieczony z frytkami, pstrąg, kotlet

a na koniec zamówimy "deser" - "el postre", np.:

el postre

deser

"helados" - "lody"

"flan" - "budyń"

"tarta de chocolate" - "tort czekoladowy"

"pastel de manzana" - "szarlotka"

helados, flan, tarta de chocolate, pastel de manzana

lody, budyń, tort czekoladowy, szarlotka

Spójrz zatem na cały przykładowy dialog:

"¿Qué va a tomar?" - "Co pan/pani zamawia?" - to najczęściej zadawane przez kelnera pytanie.

"tomar" oznacza dosłownie "brać",

natomiast czasownik "ir" używany jest tutaj do wyrażenia przyszłości. O tej konstrukcji "ir + a + bezokolicznik" będziemy mówić na jednej z kolejnych lekcji.

¿Qué va a tomar?

Co pan/pani zamawia? / Co pan/pani weźmie?

De primero un gazpacho y una ensalada mixta.

Na pierwsze gazpacho i sałatkę.

¿Y de segundo qué me recomienda?

A na drugie co mi pan/pani poleca?

La paella está muy buena hoy.

Paella jest dziś bardzo dobra.

Muy bien, pues de segundo una paella.

Bardzo dobrze, zatem na drugie paella.

¿Y qué desea para beber?

A co pan/pani życzy sobie do picia.

Czasownik "desear" jest czasownikiem regularnym i oznacza "życzyć sobie" lub w innym kontekście "życzyć komuś", na przykład "Te deseo mucha suerte" - "Życzę ci dużo szczęścia".

Zwrot "para beber" w powyższym zdaniu przetłumaczymy na "do picia", chociaż dosłownie oznacza on "żeby się napić".

Un vaso de agua mineral y una copa de vino tinto.

Szklankę wody mineralnej i kieliszek czerwonego wina.

"el vaso" - "szklanka"

Wyobraź sobie, że w trakcie posiłku potrzebujesz np. więcej chleba czy nóż, gdyż np. Twój spadeł na podłogę. Poprosić o te rzeczy możesz w następujący sposób:

"¿Me trae más pan, por favor?" - "Przyniesie mi pan/pani więcej chleba, proszę?"

¿Me trae más pan, por favor?

Przyniesie mi pan/pani więcej chleba, proszę?

"¿Me trae otro cuchillo, por favor?" - "Przyniesie mi pan/pani drugi (inny) nóż, proszę?"

¿Me trae otro cuchillo, por favor?

Przyniesie mi pan/pani drugi (inny) nóż, proszę?

Po posiłku poproś o rachunek:

"La cuenta, por favor" - "Rachunek, proszę".

La cuenta, por favor.

Rachunek, proszę.

To wszystko, co przygotowałam na tę lekcję, zapraszam Cię jak zawsze bardzo serdecznie do części ćwiczeniowej, a zanim rozpoczniesz robienie ćwiczeń, zajrzyj do zakładki Ściąga, gdzie znajdziesz uporządkowane wszystkie informacje z dzisiejszej lekcji.

¡Hasta luego!

Kasia

Ściąga

Los verbos

traer	przynosić (traigo, traes, trae, ...)
almorzar	jeść drugie śniadanie/obiad (almuerzo, ...)
merendar	jeść podwieczorek (meriendo, ...)
poner	kłaść/nałożyć (pongo, pones, pone, ...)
recomendar	polecać (recomiendo, ...)
costar	kosztować (cuesto, ...)
reservar	rezerwować
valer	być warte/kosztować (valgo, vales, vale, ...)
desear	życzyć sobie/komuś, pragnąć
llevar	zawierać (nosić, zabierać ze sobą)

Las expresiones

Manos a la obra.	Do roboty!
tomar un café	pić kawę
¿Qué le pongo?	Co podać?
Póngame...	Proszę mi podać...
¿Qué más?	Co jeszcze?
¿Algo más?	Coś jeszcze?
Nada más	Nic więcej.
¿Cuánto cuesta...?	Ile kosztuje...?
¿Cuánto vale...?	Ile kosztuje...?
¿A cómo está...?	Po ile jest...?
¿Cuánto es todo?	Ile za wszystko?
Quisiera	chciałbym/abym

de primero	na pierwsze
de segundo	na drugie
de postre	na deser
para beber	do picia
¡Buen provecho!	Smacznego!

Las frutas

la manzana	jabłko
la fresa	truskawka
el melocotón	brzoskwinia
el platano	banan
la piña	ananas
la naranja	pomarańcza
la aceituna	oliwka
la pera	gruszka
la ciruela	śliwka
la cereza	czereśnia
el limón	cytryna
el sandía	arbuz

Las verduras

la patata	ziemniak
el tomate	pomidor
el pepino	ogórek
la cebolla	cebula

el guisante	grostek
la lechuga	sałata
la zanahoria	marchewka
la coliflor	kalafior
el ajo	czosnek
el brocoli	brokuł
la col	kapusta
las judías blancas	biała fasolka
las judías verdes	fasolka zielona

Las carnes - Mięsa

carne de cerdo	wieprzowina
carne de vaca	wołowina
carne de cordero	jagnięcina
el pollo	kurczak
los embutidos	wędliny
el chorizo	kiełbasa
el jamón (serrano)	szynka
la salchicha	kiełbasa/parówka
el pavo	indyk
la ternera	cielęcina

Los lácteos - Nabiał

la leche	mleko
-----------------	-------

la mantequilla masło

el queso ser

el requesón twaróg

el huevo jajko

el yogur jogurt

la nata śmietana słodka

la crema śmietana "kremówka"

Platos y productos españoles

el cava

la sangría

el flan

la tortilla

la paella

el gazpacho

el chorizo

el jamón serrano

las tapas